

RAKETTI-OPI**PELISÄÄNTÖ-asiantuntijaryhmä**

Muistio 18.5.2010

Aika: 6.5.2010 klo 13.00–16.00

Paikka: CSC, Sessio

Läsnä: Kati Kettunen (pj.)
Katja Kiviharju
Leena Koskinen
Anu Lehtinen
Olavi Pesonen
Ahti Planman
Tuija Raaska
Kirsi Reiman (ACP)
Liisa Savunen
Totti Tuhkanen
Lauri Stigell (siht.)

Asialista**1. Kokouksen avaus**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.05.

2. Asialistan hyväksyminen

Asialistalle lisättiin tiedonanto edellisestä osahankkeen ohjausryhmän kokouksesta. Muilta osin asialista hyväksyttiin esitetyssä muodossa.

3. Edellisen kokouksen kokousmuistion hyväksyminen Ryhmä hyväksyi edellisen kokouksen muistion. Muistio on julkaistu osoitteessa http://raketti.csc.fi/opi/asiantuntijaryhmat/PELISAANTO_muistio3_2010.**4. Tiedonanto OPI-ohjausryhmän kokouksesta**

Puheenjohtaja ja sihteeri raportoivat ryhmälle edellisestä OPI-ohjausryhmän kokouksesta. Kokouksessa oli käyty keskustelua mm. osahankkeessa tavoiteltavien palveluiden laajuudesta ja etenemistavoista tavoitetaan (ks. ohjausryhmän pöytäkirjaluonnos: http://raketti.csc.fi/opi/ohjausryhma/OPI-OR_2_2010_poytakirja_LUONNOS.pdf). Osahankkeessa syntyvistä palveluista todettiin kokouksessa, että korkeakoulujen tulee voida liittyä palveluihin palvelu kerrallaan. Kokouksessa myös painotettiin, että korkeakoulut luonnollisesti tekevät itse päätöksen palveluihin liittymisestä.

Tiedonannon jälkeen käydyssä keskustelussa todettiin, että

- siirtymävaihe, jossa nykyjärjestelmiä on ylläpidettävä ja mahdollisesti kehitettävä samalla, kun uutta ollaan rakentamassa ja käyttöönottamassa, on sekä työmäärältään että kustannuksiltaan erityisen haasteellinen.
- uusien palveluiden toteuttamisessa eri vaihtoehtojen väliset kustannukset tulee arvioida kunnollisella kehikolla, joka tuo esiin eri vaihtoehtojen kokonaiskustannukset.

- uusien järjestelmäosien tuottamisjärjestys täytyy suunnitella tarkasti (uusi kanta vai uudet palvelut ensin).
- sektoreiden välinen yhteistyö on vielä monella tavalla uutta, mitä RAKETTI-hankkeessakin osaltaan koko ajan opetellaan.

5. Osahankkeessa syntyvät palvelut, toimintamalliluonnos 2

Asiantuntijaryhmä antoi sihteerille edellisessä kokouksessa toimeksiannon valmistella edelleen OPI-palveluiden toimintamalliluonnosta, jossa huomioidaan asiantuntijaryhmän edellisissä kokouksissa esiin nostamat asiakokonaisuudet. Sihtööri esitteli toimintamalliluonnokseen kommenttien perusteella tehdyt muutokset (mm. organisoitumismuoto, rahoitusmallit, ohjelmisto- ja osaamispooli, siirtymäajan kuvaus). Ryhmä keskusteli laajasti luonnoksesta ja totesi sen taustoittavan hyvin niitä reunaehdoja, joita suunniteltuihin OPI-palveluihin liittyy. Keskustelun jälkeen ryhmä päätti, että seuraavassa vaiheessa tarvitaan tiivis 1 – 2 sivun esitys, jossa kuvataan osahankkeessa syntyvät palvelut, niiden korkeakouluille tuottama lisäarvo, niiden rakentamisesta aiheutuvat kustannukset sekä palveluiden hallintamalli. Toimintamalliluonnoksen muotoon työstetty materiaali on käytettävissä ryhmän toiminnan loppuraporttiin.

Ryhmä totesi, että osahankkeessa syntyvät palvelut määritellään PELISÄÄNTÖ-ryhmän ulkopuolella ja ryhmän tulee löytää toimintamuodot näiden palveluiden hallintaan. Toimintamalliluonnoksessa oli ehdotettu aiempien keskustelujen perusteella palveluiden hallintaan hierarkkista sopimusrakennetta puitesopimus–konsortiosopimus–palvelusopimus–palvelukuvaus.

- **Puitesopimuksella** tarkoitetaan ylätasoin sopimusta, jossa korkeakoulut ja opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) sopivat yhteisesti minimitasosta, joka sitoo osapuolia osahankkeessa syntyviin tuloksiin ja palveluihin myöhemmin tarkentuvalla tavalla. Soveltuvaksi puitesopimuksen alaiseksi asiakokonaisuudeksi on todettu opintohallinnon määrätykset (erityisesti käsitteet). Tarvittaessa puitesopimuksessa voi olla korkeakoulujen ja OKM:n yhteinen osa ja pelkästään korkeakouluja keskinäisesti sitova osa.
- **Konsortiosopimuksella** tarkoitetaan sopimusta, jolla korkeakoulut järjestäytyvät asiakkaiksi suhteessa palveluntarjoajaan. Ryhmä päätti esittää organisoitumismuodoksi OPI-palveluissa konsortiota, jossa korkeakoulut sopimuksenvaraisesti muodostavat yhteenliittymän, jonka kautta hankitaan palveluita jäsenille. Konsortio on totuttuna toimintamuotona matalan kynnyksen yhteistyömuoto, joka kuitenkin sopimuksen kautta takaa riittävän sitovuuden. Konsortiomallista on myös kansainvälisesti runsaasti hyviä kokemuksia.
- **Palvelusopimuksella** tarkoitetaan korkeakoulun ja palveluntarjoajan välille laadittavaa sopimusta, jossa sovitaan osapuolten vastuista ja velvollisuuksista palveluihin liittyen. Palvelusopimus ehdotetaan neuvoteltavaksi keskitetysti konsortion ja palveluntarjoajan välillä.
- **Palvelukuvauksella** tarkoitetaan palvelusopimusta täydentävää dokumenttia, jossa kuvataan tarkemmalla tasolla hankittavat palvelut. Palvelukuvaus ehdotetaan laadittavaksi palveluntarjoajan ja konsortion työvaliokunnan tiiviissä yhteistyössä.

Ryhmä käsitteli keskustelussaan siirtymäaikaa erityisesti organisoitumisen näkökulmasta.

Keskustelussa nostettiin esiin seuraavia näkökohtia:

- Osa korkeakouluista on nykyjärjestelmien kautta järjestäytynyt jo konsortioksi (Oodi-konsortio), osa on mukana löyhemmissä yhteenliittymissä (Winha-korkeakoulujen winhaajat) ja osa korkeakouluista ei ole mukana opintohallinnon perusjärjestelmiensä kautta missään yhteenliittymissä. Haasteena on löytää sellainen malli, joka palvelee mahdollisimman hyvin siirtymistä nykytilanteesta uuteen konsortioon, jonka puitteissa korkeakoulut järjestäytyvät uusien opintohallinnon järjestelmäpalveluiden asiakkaiksi.

- Konsortio voisi olla alkuvaiheessa ”migraatiokonsortio”, jonka kautta tarvittaessa voitaisiin tarjota myös nykyisiä järjestelmäpalveluita, kunnes uusia on valmiita käyttöönotettaviksi. Keskustelussa myös esitettiin selvitettäväksi, voisiko nykyisten järjestelmien lisensoijia tarvittaessa siirtää uuden konsortion omistukseen, jotta siirtyminen uuteen tilanteeseen helpottuisi.
- Konsortion jäsenten tulisi tarjota asiantuntijoita yhteistyöhön. Yhtäältä todettiin, että korkeakouluja ei tule organisoitumismuodolla sulkea yhteistyörakenteista tai kehitystyöstä ulos, toisaalta pidettiin tärkeänä että korkeakoulut osallistuvat uusien palveluiden kehittämiseen rahallisen panostuksen ohella myös asiantuntijapanoksella. Sopimuksessa tulee siis selkeästi erotella, ketkä ovat kehitystyössä mukana ja millä ehdoilla. Edelleen tulee täsmällisesti määritellä, ketkä palveluvaiheessa ovat palveluiden omistajia (konsortion jäsenet) ja voiko tämän lisäksi olla erikseen konsortion ulkopuolisia asiakaskorkeakouluja (lisenssiasiakkaat). Lisenssiasiakkaiden maksut määräytyisivät suhteessa opiskelijamäärään, mutta ilman oikeutta päätöksentekoon.
- Konsortioon on saatava riittävästi jäseniä, muutoin siitä ei ole hyötyä. Keskustelussa nostettiin esiin, että mikäli nykyinen Oodi-konsortio ei lähde uuteen kokonaisuuteen mukaan, on uutta konsortiota hyvin vaikea luoda; toisaalta asiantuntijaryhmässä korostettiin, että jokainen Oodi-konsortion korkeakoulu päättää itse liittymisestä siirtymävaiheessa uuteen konsortioon. Käytännössä uusi konsortio ryhtyisi hoitamaan nykytilannetta ja samalla orientoituisi uutta tilannetta varten ja edesauttaisi näin ollen siirtymistä RAKETTI-hankekaudesta palveluvaiheeseen. Tässä mallissa vanhojen järjestelmien ylläpito ja kehittäminen sekä uuden kehittämiskustannukset kanavoitaisiin siis uuden konsortion kautta.
- Kun uusia palveluita lähdetään rakentamaan, tarvitaan riittävästi täyspäiväistä asiantuntemusta molemmilta sektoreilta. Malli, joka perustuu oman toimen ohessa tapahtuvaan työskentelyyn, ei palveluiden rakentamisen vaiheessa voi olla toimiva. Tavoitteena tulisi olla, että korkeakouluista rekrytoidaan parhaita asiantuntijoita tekemään uusien palveluiden kehitysprojekteja. Keskustelussa tunnistettiin, että haasteena korkeakoulujen näkökulmasta on löytää kansallista työtä tekemään lähtevien tilalle osaavia henkilöitä.
- Kehitysprojektit täytyy resursoida kunnolla. Jos uuden konsortion kautta ei kyetä resursoimaan riittävästi, on ulkopuolisen rahoituksen hankkiminen käytännössä ainut keino hankkia uusia järjestelmäpalveluita sellaisella aikataululla, joka tyydyttää korkeakouluja. Konsortion kustannusten jaon perusteena on tarkasteltu mallia, jossa korkeakoulujen henkilöstön kokonaismäärä ja opiskelijoiden kokonaismäärä toimisivat suhteellisten maksuosuuksien määrittäjinä. Esimerkkilaskelmissa on havaittu, että hyödyt kaikkien korkeakoulujen mukaan saamisessa ovat kiistattomia. Toisaalta on selvää, että korkeakoulujen autonomiassa on kyse siitä, että todennäköisesti kaikki eivät ole halukkaita lähteä puitesopimusta laajempaan yhteistyöhön mukaan. Joka tapauksessa kaikille korkeakouluille tulee tarjota mahdollisuus liittyä konsortioon tai lisenssiasiakkaaksi; samoin kaikilla tulee olla mahdollisuus määriteltävällä tavalla erota konsortioista tai purkaa lisenssiasiakkuus.
- Migraatiokonsortiossa on pitkälti kyse riskinhallinnasta niin pitkään kuin uusia palveluita on tarjottavana. Etuna on myös se, että organisoitumismallissa ei välttämättä tarvitse kristallinkirkaasti heti olla selvillä, mitä osia ja missä järjestyksessä lähdetään uusimaan. Konsortion sisällä korkeakoulujen olisi myös, mikäli esimerkiksi lisenssiehdot sen mahdollistavat, ottaa osia toisten korkeakoulujen nykyjärjestelmistä käyttöön, ja tällä tavoin testata konkreettisesti ajatusta ohjelmisto- ja osaamispoolista. Joka tapauksessa konsortioon osallistuminen nähtiin korkeakoulujen näkökulmasta ehdottomasti järkeväksi, koska kaikissa korkeakouluissa on ennemmin tai myöhemmin edessä nykyjärjestelmien modernisointi, mihin RAKETTI tarjoaa nyt yhteisen kehityksen.

- Konsortiota voisi hyödyntää myös OPI-osahankkeen toimintakenttää laajemmin, koska muissakin osahankkeissa ollaan toteuttamassa yhteistyössä palveluita, joita varten korkeakoulujen on käytännössä järkevää järjestäytyä yhteisesti asiakkaisiksi.
- Kun konsortiomalli on sovittu ja hyväksytty korkeakouluissa, tämän jälkeen tarkennetusti lähdetään laatimaan palveluntarjoajan kanssa palvelusopimusta ja palvelukuvausta.

Asiantuntijaryhmä päätti jatkaa seuraavassa kokouksessa niiden ehtojen pohtimista, joilla korkeakoulujen osallistuminen kokonaisuuteen määrittyy. Puheenjohtaja ja sihteeri laativat hierarkkisen sopimusrakenteen pohjalta pohjapaperin tiivistetystä syntyvien palveluiden ja niiden hyötyjen kuvauksesta, joka lähetetään ryhmälle kommenteille ennen seuraavaa kokousta. Seuraavan kokouksen jälkeen asiantuntijaryhmän suunnitelma tulee jalkauttaa kommentoitavaksi korkeakouluille, jotta ne voivat ottaa suunnitelmaan toimeksiannon mukaisesti kantaa.

6. Muut asiat

Ei muita asioita.

7. Ilmoitusasiat

Ei ilmoitettavia.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous sovittiin pidettäväksi ke 25.8.2010 klo 13.00 – 16.00 CSC:llä.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.05.

Muistion vakuudeksi

Lauri Stigell
sihteeri